

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Jakub Vaňásek

Název práce: Arménská genocida a její vliv na současnou Arménii

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): doc. PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Autor si klade za hlavní cíl vylíčení důsledků arménské genocidy v současném politické i společenském vývoji Arménie. V úvodu práci s autor klade poměrně značné množství otázek, které se snaží zodpovědět v jednotlivých kapitolách. Obsah práce se však výrazně liší od jejího názvu, neboť současné Arménii se autor věnuje až v poslední šesté kapitole (s. 37 an). Předchozí stránky jsou věnovány spíše historickému líčení genocidy a také vcelku nelogicky zakomponované historie konfliktu v Karabachu (viz dále). Zvláště v této kapitole je bohužel relevance k práci vidět úplně nejméně. Vedle této, do značné míry přebytečné, kapitoly však chybí například hlubší vymezení a diskuse nad slovem genocida (autor se tomuto problému stručně věnuje na přibližně jedné stránce celé práce – s. 11). Mimo jiné i proto, jakými argumenty Turecko popírá události nazvat jako genocidu. Z obsahového hlediska je tak práce spíše zklamáním, a to nemluvím o stránce faktografické.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Pokud jde o zdroje, potom si autor do značné míry zjednodušil úkol, aniž by si přečetl řadu prací, jež vycházely, mj. i v nedávné době, v zahraničí, ba dokonce i z pera českých historiků. K historii arménské genocidy publikovali svého času například dr. Petr Štěpánek či doc. Emil Souleimanov.¹ V neposlední řadě autor zcela opominul otázku arménské genocidy v nejnovější publikaci doc. Košťálové, dr. Nováka a dr. Řoutila.² Na druhou stranu musím uznat zdroje psané turecky, jakkoliv i ty jsou spíše dílem náhodnějšího výběru. Nedokonalá heuristika v otázce historie arménské genocidy by byla akceptovatelná, pokud autor tomuto fenoménu nevěnoval poměrně značnou část práce.

Z dílčích problémů vybírám pouze některé části práce, neboť problematických pasáží je v práci značné množství a činí práci poměrně chaotickou a nesystémovou.

Například zpracování pojmu panturkismus či turanismus (s. 17) je zmatené a neodpovídá zcela skutečnosti. I další historické líčení svědčí o tom, že si autor vybral jako téma své práce poměrně široce a nebyl schopen toto postihnout na omezeném prostoru bakalářské práce. Teritoriální změny v kavkazském regionu po 1. světové válce, byť jsou informace čerpané z externího zdroje, jsou mnohem komplikovanější, než jak to líčí autor. V jeho podání neznalý čtenář bohužel snadno v upadne do chaosu.

Obsáhlé historické líčení je pravděpodobně příčinou velmi zkrácené verze pojednávající o současné Arménii, jak slibuje název práce („vliv na současnou Arménii“). Většinu textu tvoří historický obzor problematiky, kterou by bylo možné brát jako úvod do mnohem obsáhlejšího textu (jakkoliv tento není bez problémů, viz argumenty výše). Současná Arménie, kterémužto pojmu navíc chybí jasná definice (myslí se tím Arménie postsovětská či Arménie v posledních letech?), je tak pojímána pouze na 11 stránkách (maximální rozsah) z celkem 34 stran textu.

Rozsáhlá historická část vyúsťuje v kapitole 5 v nenadálý přechod popisu konfliktu v Náhorním Karabachu, který sice částečně s prací souvisí (ideologicky i politicky), avšak tato relevance je z textu velmi nejasná. Zejména v této části je značná řada tvrzení, které jsou značně problematické, ať již jde o posloupnost časových

¹ Štěpánek, Petr (2001). Arménská otázka jako téma politické a historické. *Nový Orient* 56(3): 76-77.

Souleimanov Emil (2010). Arménská otázka jako mezinárodně politický fenomén. *Přítomnost* (4): 15-21.

² Košťálová, Petra – Novák, Petr – Řoutil, Michal (2017). *Katastrofa křesťanů: Likvidace Arménů, Asyřanů a Řeků v Osmanské říši v letech 1914-1923*. Pavel Mervart.

údajů, souvislosti. U řady dat chybí rok události, některé jsou interpretovány poměrně podivným a nejednoznačným způsobem. Například tento citát: „Ázerbájdžán postihla katastrofa 1. 1. 1992 rozpadem SSSR. V otázce Náhorního Karabachu se spoléhal na Moskvu, ale po rozpadu SSSR nebyl připraven bránit toto území vlastní silou, na rozdíl od Arménů“ (s. 32). Pominu-li, že Sovětský svaz se de facto rozpadl Bělověžskými smlouvami z 8. prosince 1991, nejednalo se (pokud jde o celkový kontext i autorův záměr) o katastrofu pouze pro Ázerbájdžán (ostatně v této době již deklarující, stejně jako Arménie, vlastní nezávislost). Nutno dodat, že na Moskvu spoléhali v různých obdobích zástupci jak Ázerbájdžánu, tak i Arménie či Náhorního Karabachu.

Jiný příklad problematického tvrzení je odstavec o roli Ruska na jižním Kavkazu (s. 33). Pominu-li fakt, že se tento fakt týká tématu práce pouze velmi povrchně, potom by Arménie příliš nezískala, kdyby ruská základna měla v zemi zůstat pouze do roku 2020 (tj. do příštího roku). Autor navíc pominul poměrně značné zbrojní dodávky z Ruska do Ázerbájdžánu. Značně podivné je i tvrzení o „narázníkovém pásmu“ mezi křesťanským a islámským světem, když na jih od Arménie je Írán, se kterým má Rusko poměrně čilé obchodní styky, nemluvě o ruském angažmá v jiných muslimských oblastech (Sýrie, Afghánistán, v poslední době i státy Zálivu). Argumentace je tak značně povrchní a nicneřikající.

Podobných faktograficky ne zcela přesných tvrzení je plná kapitola a není v silách oponenta na prostoru pro oponentský posudek vyjmenovat všechna tato místa.

Nehledě na výrazné problémy s interpretací problematiky, celá kapitola 5 není (s výjimkou jejího závěru na s. 35-36) nijak zasazena do kontextu i tématu práce. Ke spojitosti arménské genocidy a konfliktu v Náhorním Karabachu se věnuje řada tuzemských i zahraničních autorů s mnoha úhly pohledu. Vedle spíše politologického, jež představuje předložená bakalářská práce, existuje i řada jiných autorů, kteří zkoumají problematiku historicky, antropologicky či sociálně.³

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Jazyková stránka práce je značně kolísavá. V historickém úvodu, který je, jak se zdá, autorovou doménou, se vyskytuje poměrně málo chyb kromě několika gramatických vazeb (mj. s. 17 či s. 29). Úprava se však výrazně mění v kapitole 5, která najednou obsahuje řadu nedokončených či nesprávných vazeb. Vypadá to, jako kdyby autor psal tyto části ve spěchu a nebyl schopen si je po sobě přečíst. Některé věty potom působí velmi nesrozumitelně a spojují dohromady věci, které jdou dohromady značně povrchně („Zde byla silná arménská menšina, toto etnické násilí bylo způsobeno nově příchozími ázerbájdžánskými uprchlíky z Arménské SSR“, s. 31).

Jako téměř vždy u prací tohoto typu je problém přepisů vlastních jmen. Ani zde si autor nevybral konzistentně jeden způsob, a tak například jméno jednoho ze strůjců arménské genocidy se vyskytuje jak v počestěné podobě, tak i v turečtině (Džemal/Cemal).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Přestože jsou volba tématu i záměr autora významné a chvályhodné, nelze se ubránit jisté chaotičnosti a nevyrovnanosti při zpracování práce. Nevyváženě vzhledem k tématu působí zejména historická část, která by měla být spíše preludiem k práci, nikoliv jeho hlavní částí. Ústřední motiv textu je tak zestručněn na zhruba jednu třetinu celkového objemu, což vidím jako klíčový problém z hlediska obhajoby. Na některých místech autor vytahuje z odborné literatury argumentaci (jeho vlastní je však ne zcela jasná), jinde se zabývá banálními nebo marginálními tématy a zmínkami. Celé práci chybí jasná koncepce, struktura a cíle. Závěr je poté spíše povrchní a shrnující problematiku. Ačkoliv neočekávám, že na bakalářské úrovni přijde uchazeč s výrazně novými myšlenkami, přece jenom by měla mít absolventská práce určitou hlavní myšlenku a tezi, stejně jako v závěru zodpovězenou výzkumnou otázku. Nic z toho práce neobsahuje.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Autor by měl především velmi podrobně vysvětlit cíle své práce a co z jeho textu vyplývá.

S ohledem na charakter práce i hodnocení (viz dále, bod 6) doporučuji autorovi, aby při obhajobě velmi důkladně vysvětlil smysl a koncept celé práce, který vůbec není jasný.

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA:

---

³ Mj. například Haluzík, Radovan (2018). *Proč jdou chlapi do války*. Praha: Dokořán.

Práci k obhajobě nedoporučuji, hodnotím stupněm F a doporučuji výrazné předělání práce se zaměřením skutečně na současnou Arménii a snahu postihnout skutečně současnou reflexi v arménské historiografii, společnosti či politice. Případně navrhuji zaměřit se na jiný aspekt této události.

Datum: Ve Tbilisi, dne 20.5.2019

Podpis: